

معرفی اجمالی

ساحت کشت و رزی و دام پروری

ضمیمه ی شماره ۱۹/۲۶ کتاب معرفی حکمت سرا

www.hekmatjoo.ir

ویرایش مهر ۱۳۹۴

فهرست:

- ۱- تعریف ساحت..... ۲
- ۲- بیان هدف و ضرورت ارائه ی ساحت..... ۳
- ۳- ارائه ی تعریف و طبقه بندی حوزه های کلی..... ۶
- ۴- طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی..... ۷
- ۵- تعیین جایگاه کاربردی عناوین اصلی..... ۱۶
- ۶- معرفی کتب و منابع موجود..... ۱۷
- ۷- معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان..... ۱۹
- ۸- ارائه ی تاریخچه ساحت..... ۲۰
- ۹- تعیین حداقل های ساحت..... ۲۲
- ۱۰- تعیین حداقل پیشنهادها برای ساحت..... ۲۳
- ۱۱- انطباق محتوای ساحت با کتب نظام فعلی..... ۲۴
- ۱۲- آسیب شناسی ساحت..... ۲۵
- ۱۳- شیوه های اختصاصی ارائه ی محتوای ساحت..... ۲۶
- ۱۴- معرفی ارزیابان و تصدیقگران ساحت..... ۲۷

۱- تعریف ساحت کشت ورزی و دام پروری

الف- «کشت ورزی یا کشاورزی» در لغت به معنای کشت کاری و برزگری (ورزگری یا برزیگری) است که از آن به «زراعت و فلاحت» هم نام برده می شود؛ و منظور از آن، مهارت تولید گیاهان مختلف زراعتی، باغی، داروئی، صنعتی، زینتی، حفاظتی، و ... است.

ب- «دام پروری» نیز مهارت نگاه داری، تغذیه، پرورش و اصلاح دام می باشد. «دام» در مقابل «دَد» به معنای حیوانات اهلی (در مقابل حیات وحش) است که در دسته های مختلفی چون چهارپایان، طیور، آبزیان و برای اهداف مختلف خوراکی، پوشاکی، ابزاری (حمل و سواری و ...)، زینتی، تفریحی و هم نشینی، و ... مورد توجه و استفاده بشر قرار می گیرند.^۱

به طور کلی «ساحت کشت ورزی و دام پروری» را می توان مجموعه دانش مدیریت «گیاه و دام»، متناسب با آب و هوا و خاک، و شرایط اجتماعی- اقتصادی هر منطقه دانست که عمده غایت آن «تأمین غذای حلال و طیب (دارای سلامت و پاکی ذاتی)، با بهره وری بالا» خواهد بود.

لازم به توضیح است که «طیب» در مقابل «خبث» بوده، و شامل هر چیزی می شود که دارای پلیدی واقعی (چه ظاهری و چه باطنی) نبوده و بنابراین، ضمن گوارا بودن برای طبع انسانی، مورد پسند فطرت های خدائی نیز می باشند.

^۱ در این موضوعات، قرآن کریم و بویژه سوره نحل، باب هایی گشوده است که مطالعه و تفکر در آن می تواند راهگشا باشد.

۲- بیان هدف و ضروریات ارائه‌ی ساحت کشت ورزی و دام پروری

الف- جایگاه در عالم هستی

از «نگاه آیتی»، مقوله کشت ورزی و دام پروری می تواند چنین باشد:

- مظهر و نشانه‌ای از جلال و حکمت الهی: مانند قرار گرفتن درختی داخل بذری کوچک، شگفتی‌های زنبور عسل، ...

- ظهور اسماء جمال الهی: در «لطافت و زیبایی» گل‌ها و سبزه‌های رنگارنگ و تنوع در جانوران گوناگون، ...

- تجلی ربوبیت الهی در «پرورش فطرت انسان‌ها»: مانند «رویش و رشد گیاهان» و ...

- انعکاس قدرت و توانائی حضرت حق در «حشر انسان‌ها» باشد، با «زنده شدن زمین مرده»

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو

- برنامه‌ای عملی برای «تربیت جسمی و روحی انسان» ضمن فعالیت برای کشت و دام

در عین حال، همواره یک «حقیقت واحد» وجود دارد که آنچه در جهان به وقوع می‌پیوندد، از جمله رشد گیاهانی که کشاورز در فرآیند رویش آنها نقش می‌آفریند، همه به خواست خداوند

است؛ و انسان نایستی از شکرگزاری و تسبیح الهی غافل بماند:

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ؟ (۶۳) أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ؟! (۶۴) أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي

تَشْرَبُونَ؟^(٦٨) أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ؟^(٦٩) قَلَوْ لَا تَشْكُرُونَ؟^(٧٠) قَسَبَحْ بِاسْمِ

رَبِّكَ الْعَظِيمِ؛^(٧٤)واقعه

آری، پروردگار عالم، عزیز و رحیم است و مشاهده آنچه می‌رویند از انواع گیاهان پرارزش، و

جانوران، بایستی برای مؤمنان «آیت و نشانه» باشد:

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ؛^(٧) إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ؛^(٨)شعراء

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ...؛^(١٦)نحل

و هر نشانه، خود آزمونی است برای سنجش «ایمان و عمل» نیکوی مردمان:

... لِيَبْلُوكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا؟! ...؛^(٢)ملک

... لِيَبْلُوكِنِّي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ؟! ...؛^(٩)نمل

و قطعاً اگر مردمان تقوی پیشه کنند، برکات آسمان و زمین بر ایشان گشوده می‌شود.

ب-

بدیهی است، با عنایت به تعریفی که از «ساحت کشت و ورزی و دام پروری» روشن شد، «شناخت» و تسلط بر این دانش، بخشی از «حقایقِ عالم هستی» را برای رفع بخشی از نیازهای اساسی انسان، روشن می‌سازد. در رأس این نیازها، تولید قوت و غذائی است برای «ادامهٔ حیات دنیائی انسان»، و داشتنِ قوتی برای «بندگی خدا و خدمتِ خلقش»، و دستیابی و حفظ «استقلال کشور» و جلوگیری از تسلط بیگانگان.

به طور کلی، نیازهای غذایی انسان یا از طریق «تولیدات گیاهی» تأمین می‌گردد و یا از طریق «تولیدات دامی».

کشاورزی و دام پروری همواره در کلمات بزرگان مورد تأکید قرار گرفته، و اکثر پیامبران الهی، پیشوایان معصوم و بندگان صالح عملاً به این کارها پرداخته و به آن افتخار کرده‌اند. آن بزرگان کشاورزان را انسانهایی ارزشمند، متوکل، نیکوکار، «صاحب پاک‌ترین و حلال‌ترین شغل‌ها» و دارای بهترین ثروت و سودمند به حال جامعه معرفی کرده، و آنان را در روز رستاخیز، «دارای بهترین مقامات» در میان دیگر مردم دانسته‌اند، که از همه «به درگاه خداوند نزدیکتر» بوده و «نامشان به مبارکی» برده خواهد شد (مشروط بر این که هنگام برداشت، حقی را که خدا در آن قرار داده ادا نموده باشد).

۳- ارائه، تعریف و طبقه بندی حوزه های کلی ساحت کشت ورزی و دام پروری

الف) کشت ورزی

کشت ورزی، کاشت و پرورش گیاهان مختلف که غذای اصلی انسان و دام به آنها وابسته است و انتخاب ارقام مناسب این گیاهان را شامل می گردد.

این علم فعالیت هایی از انسان را در بر می گیرد که به منظور تامین نیازهای بعضی از گیاهان و در نتیجه ی بهره گیری از حداکثر قدرت تولیدی آنها انجام می شود.

ب) دام پروری

علوم دامی مجموعه علوم و فنی است که در زمینه تغذیه و بهداشت، ژنتیک و اصلاح و مدیریت و پرورش حیوانات اهلی و طیور مورد استفاده قرار می گیرد. این شاخه به قسمت های پرورش دام، پرورش طیور و پرورش آبزیان و زنبور عسل و کرم ابریشم تقسیم می شود.

تأمین پروتئین مورد نیاز کشور همواره از عمده مشکلات اقتصادی و در عین حال پرهزینه بوده است. در شرایط فعلی نیازهای غذایی انسان یا از طریق تولیدات گیاهی تأمین می گردد و یا از طریق تولیدات دامی. تولیدات دامی بهترین منبع تأمین پروتئین مورد نیاز جوامع بشری است. اهمیت این امر باعث گردیده است که امروزه در کشورهای پیشرو جهان شاهد پیشرفتهای شگرف تکنیکی در تأمین منابع پروتئین باشیم. با توجه به موارد فوق نیاز و جایگاه رشته علوم دامی در جامعه مشخص می گردد.

۴- طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی ساحت کشت ورزی و دام پروری

گستره ساحت کشت ورزی و دام پروری را می توان در شناختِ عناصر ۸ گانه «آب و هوا، خاک و گیاه، دام و غذا، ماشین و انسان» خلاصه نمود که به ۱۲ شاخه مطالعاتی قابل توسعه هستند (جدول ۱).

جدول ۱- معرفی شاخه های مطالعاتی ساحت کشت ورزی و دام پروری.

شاخه های علمی	موضوعات مورد بحث
۱ آب و هوا	منابع آب و هواشناسی، سازه های آبی، آبیاری و زهکشی، ...
۲ خاک	ویژگی های فیزیکی- شیمیائی- زیستی بسترهای رشد، ...
۳ گیاه-زراعت	شناخت عوامل رشد و اصلاح بذر، اصول کاشت-داشت-برداشت، ...
۴ گیاه-باغبانی	اصول کشت میوه و مرکبات- سبزی و صیفی- گل ها، ...
۵ گیاه-پزشکی	شناخت و درمان آفات- امراض- علف های هرز، ...
۶ دام-پرورش	پرورش دام- طیور- ماکیان، ...
۷ دام-پزشکی	طبابت دام- طیور- ماکیان، ...
۸ صنعت غذا	تولید- بسته بندی- نگهداری، ...
۹ ماشین	مکانیک ماشین آلات، مکانیزاسیون (جایگزین سازی نیروی کارگری)، ...
۱۰ انسان-ترویج	اصول اجتماعی- فرهنگی- آموزشی، ...
۱۱ انسان-اقتصاد	اصول اقتصادی- حقوقی، ...
۱۲ انسان-فقه و اخلاق	اصول فقهی و اخلاقی مباحث مختلف کشاورزی

در عین حال، متناظر با نیازهای کاربردی حکمت جویان، سه حوزه کلی، متناظر با سه گروه محصولات تولیدی در این ساحت، بصورت «زراعت- باغبانی- دام» تعریف می گردد. بر این اساس، دیگر حوزه ها در قالب پیش نیاز و یا هم نیاز این سه حوزه مد نظر قرار خواهند گرفت؛ و البته در صورت نیاز می توانند به عنوان رشته مطالعاتی تخصصی، پیگیری شوند.

محصولات تولیدی «زراعی - باغی - دامی» دارای زیرمجموعه‌های زیر می‌باشند:

الف - محصولات زراعی (عموماً گیاهان یک‌ساله)

غلات: گندم، جو، شلتوک (برنج)، ذرت دانه‌ای، ذرت خوشه‌ای (سورگوم)، ارزن، ...

حبوبات: نخود، لوبیا، باقلا، عدس، ماش، ...

دانه‌های روغنی: کنجد، آفتاب گردان، سویا (سوژا)، گلرنگ، ...

سبزیجات: سیب زمینی، پیاز، گوجه، بادمجان، اسفناج، تربچه، فلفل، کلم، کرفس، ...

جالیزی: خربزه، طالبی، هندوانه، خیار، ...

علوفه‌ای‌ها: یونجه، شبدر، ذرت علوفه‌ای، ...

گیاهان صنعتی: پنبه، چغندر قند، نیشکر، توتون و تنباکو، ...

ب - محصولات باغی (عموماً گیاهان چندساله)

دانه‌دار: سیب، سیب پاییزه، گلابی، به، ...

هسته‌دار: آلو، هلو، شلیل، شفتالو، زرد آلو، قیسی، گیلاس، ...

دانه‌ریز: انگور (بیدانه، کشمش، عسگری، پیکانی، شاه‌رودی، یاقوتی، ...)، توت (درختی،

فرنگی، ...)، تمشک، ...

مرکبات: پرتقال، نارنگی، لیموترش، لیموشیرین، گریپ فروت، نارنج، ...

خشک‌بار: بادام، بادام زمینی، گردو، پسته، فندق، سنجد، ...

سردسیری: زالزالک، زرشک، سماق، ازگیل، زغال اخته، عناب، ...

نیمه گرمسیری (بجز مرکبات): خرما (استعمران، کبکاب، دیری، برحی، ...)، نخيلات، خرما لو، و انار، انجیر، زیتون، کیوی، چای، ...

گرمسیری: موز، انبه، پاپایا، گنار، آناناس، نارگیل، تمبرهندی، ...

گیاهان دارویی: گل گاوزبان، بادرنبویه، نسترن، آویشن، بابونه، چای، زعفران، ...

سایر محصولات: گلستان (محمّدی، رُز، داودی، ...)، غیرمُثمرها (چنار، سرو، کاج، بیدمجنون،

...)، قارچ، ...

پ- محصولات دامی

چهارپایان اهلی (دام)، طیور (پرندگان)، آبزیان، زنبور و کرم ابریشم

لازم به ذکر است برای تعیین عناوین اصلی هر حوزه اصلی، به چند روش می توان عمل نمود:

- دسته بندی بر اساس «نوع محصولات» (موارد پیش گفته)

- دسته بندی بر اساس «مراحل تولید» (بذرپروری، کاشت، داشت، برداشت، محصول پروری)

- دسته بندی بر اساس «تخصص های فنی» (اصلاح بذر، فیزیولوژی، ژنتیک،)

شایسته است که تخصص های موجود در دانشگاه مورد بررسی قرار گیرد. در این ارتباط با کارشناسان خبره رشته های زراعت و باغبانی و دام پروری آشنا به ساحات حکمت سرا مشورت گردد؛ و در صورت نیاز دسته بندی های بعدی اصلاح گردند.

۳-۱- زراعت و باغبانی (دانش زراعی و باغبانی)

بدون توجه به تفکیکی که برای گیاهان زراعی و باغی صورت گرفته است، زراعت و باغبانی و یا بطور کلی «کشت‌ورزی»، شامل فعالیت‌های موردنیاز به منظور دستیابی به پرورش و تولید محصولات مختلف گیاهی است، که کلیه مراحل «تولید و نگهداری ارقام مختلف بذر، کاشت، داشت و برداشت، و همچنین نگهداری محصولات و احیاناً فرآوری آنها» را دربرمی‌گیرد. از لحاظ علمی، تلاش بر آن است که این عملیات‌ها با «بالاترین بهره‌وری» یعنی «بهترین استفاده از امکانات و نهاده‌ها با برترین منفعت»، صورت پذیرد.

عناوین اصلی حوزهٔ زراعت و باغبانی را می‌توان بر اساس «مراحل تولید» در پنج بخش لحاظ نمود: **بذرپروری، کاشت، داشت، برداشت، محصول‌پروری**.

(البته تقسیم‌بندی حوزه‌ها به این روش، بگونه‌ای نیست که حکمت‌جو بخواهد بخش از آنها را انتخاب کند!)

۴-۱-۱- بذریروری

مرحلهٔ بذرپروری، یا تهیهٔ بذر و نهال، به «تولید و نگهداری ارقام مختلف بذر» بر می‌گردد که هم شامل آزمایش‌گاه‌های تخصصی برای بررسی و توسعهٔ ویژگی‌های ژنتیکی ارقام مختلف گیاهی می‌شود و هم شامل کارگاه‌ها و بنگاه‌های تولید و تکثیر بذر می‌گردد. البته این کار در سطح عمومی خود، توسط خود کشاورزان هم انجام می‌گیرد.

۴-۱-۲- کاشت

مدیریت کاشت شامل فرآیندهای مختلفی است که رعایت آنها لازمه تولید بهینه می‌باشد.

عمده این موارد عبارتند از:

الف) «انتخاب» و «توالی» گیاهان سازگار، یا کشت «تناوبی» مناسب.

ب) «شخم» و آماده‌سازی ساختار استحکامی و تخلخلی بستر کشت (عموماً خاک)،

پ) «نشاندن» بذر یا بذرپاشی، یا استقرار نشاء و نهال، یا پیوندزنی بر پایه گیاهان،

۴-۱-۳- داشت

به کلیه اموری که در فاصله کاشت تا برداشت محصول، برای پرورش بهتر گیاه انجام

می‌گیرد، مرحله «داشت» گویند؛ شامل کارهایی چون: «آبیاری و زهکشی»، یا مدیریت رطوبت و

هوا در خاک، سله‌شکنی، خاک‌دادن پای بوته‌ها، وجین و تُنک کردن، مصرف «نهادها»ی

غذایی یا دارویی و پادزهری مورد نیاز گیاهان (کود و سم)، و کنترل «آفات و بیماری‌ها و

علف‌های هرز».

۴-۱-۴- برداشت

پس از تکمیل دوره رشد و نمو گیاه، هنگام برداشت محصول فرا می‌رسد. البته گیاهان را

همیشه پس از پایان دوره رشد و رسیدگی کامل برداشت نمی‌کنند و زمان برداشت موقعی خواهد

بود که گیاه حداکثر ارزش کیفی و کمی را حاصل نموده و یا به عبارت دیگر مرحله رسیدن فیزیولوژیک فرا رسیده باشد.

بدیهی است، محصول در گیاهان مختلف می تواند متفاوت باشد؛ مثلاً دانه در غلات، شاخ و برگ در گیاهان علوفه ای یا کاهو، ریشه در هویج و چغندر، غده در سیب زمینی، ساقه در نیشکر، گل در پنبه و گل کلم، ...

۴-۱-۵- محصول پروری

پس از چیدن (برداشت) محصول، به علت ادامه برخی فعالیت های حیاتی در اندام های برداشت شده، مثل تنفس یا تبخیر آب، چنانچه محصول در شرایط نامناسبی نگهداری یا انبار شود، مقداری از مواد ذخیره (مواد آلی) خود را از دست خواهد داد و حتی ممکن است مورد حمله آفات انباری و برخی بیماری های قارچی قرار گرفته، کمیت و کیفیت محصول دچار نقصان شود. بر این اساس، مدیریت محصول پس از برداشت، از لحاظ «نگهداری یا فرآوری و تبدیل آن به محصولات ثانوی» (صنایع غذایی تبدیلی)، خود داستان مجزائی دارد.

علوم دامی، مجموعه دانش و فنی است که در زمینه «تغذیه و بهداشت، ژنتیک و اصلاح و مدیریت و پرورش» حیوانات اهلی مورد استفاده قرار می گیرد. این شاخه به قسمت های پرورش دام، پرورش طیور و پرورش آبزیان و زنبور عسل و کرم ابریشم تقسیم می شود.

بشر در طول قرن ها، با توجه به نوع نیازها و احتیاج های خود، اقدام به اهلی کردن حیواناتی کرده است که سودمندتر از دیگر انواع به نظر می رسیدند. عناوین اصلی حوزه علوم دامی را می توان بر اساس «نوع و تمایز این حیوانات» در پنج بخش لحاظ نمود: چهارپایان اهلی (دام)، طیور، آبزیان، زنبور و کرم ابریشم.

۴-۲-۱- چهارپایان اهلی (دام)

گرچه پرورش همه انواع حیوانات، به دام پروری مشهور است، لیکن عمدتاً منظور از دام، همان چهارپایان اهلی هستند که احتمالاً اولین توجه انسان به آنها بوده است. سودمندی این چهارپایان را می توان در اکثریت اعضاء بدن آنها، از گوشت، شیر و دیگر تولیدات و فرآورده های فرعی، نظیر پشم، پوست، چرم مشاهده نمود، اما این منافع ها تا بهره مندی جسمی و روانی از کلیت وجودی آنها، در لذت جوئی از هم نشینی، سوار کاری، باربری و غیره نیز ادامه می یابد.

۴-۲-۲- طُیور (پرندگان)

در میان موجودات مختلف که گوشت آن‌ها منبع تأمین پروتئین برای انسان محسوب می‌شوند، طیور دارای اهمیت ویژه‌ای هستند. در شرایط کشور ما به علت کمبود مراتع طبیعی مرغوب، پرورش طیور تا حد زیادی در تأمین و تکمیل پروتئین حیوانی نقش دارد.

۴-۲-۳- آبزیان

آبزی پروری عبارت است از تولید، پرورش و عمل‌آوری و عرضه تولیدات غذایی حاصله از انواع مختلف آبزیان جانوری و گیاهی در محیط‌های آبی (متناظر با کشت و زرع بر روی خشکی). بطور کلی می‌توان گفت که آبزی پروری شامل پرورش انواع آبزیان خوراکی، زینتی، دارویی و صنعتی در آب‌های شور، نیمه‌شیرین و شیرین است.

۴-۲-۴- زنبور عسل

ارزش زنبور عسل و نقش آن در گرده‌افشانی و بارور ساختن محصولات کشاورزی و گونه‌های مختلف گیاهان (زراعی و باغی و مرتعی) و همچنین کاربردهای فراوان محصولات آن مانند عسل، موم، ژل سلطنتی، گرده و زهر به عنوان مواد خوراکی، دارویی، آرایشی و بهداشتی در سطوح مختلف تولید و مصرف خانگی و صنعتی بر همگان شناخته شده است. لذا، زنبور عسل همواره مورد توجه بشر بوده و در همه کتب آسمانی بالاخص قرآن کریم به عنوان حشره مفید و

پرکار از آن نام برده شده است. زندگی اجتماعی زنبورعسل و تولید منحصر به فرد آن، زنبورعسل را به عنوان حشره‌ای با پشتکار فراوان و پر تولید مطرح می‌نماید.

۴-۲-۵- کرم ابریشم

موضوع ابریشم یکی از قدیمی‌ترین داستان‌های بشریت است و طبق نظریه باستان شناسان قدمت ۴۶۰۰ ساله دارد. پایه و اساس نگهداری و پرورش کرم ابریشم را تغذیه با برگ توت (به عنوان غذای منحصر به فرد) و در نتیجه وجود توتستان‌های مناسب تشکیل می‌دهد.

۵- تعیین جایگاه کاربردی ساحت کشت ورزی و دام پروری

شاید اشتباه نباشد اگر گفته شود که دانش کشت ورزی و دام پروری از جمله پایه‌ای‌ترین و ضروری‌ترین حرفه‌های بشر برای تأمین نیازهای اساسی انسان می‌باشد، که در همه جوامع به وجود آنها نیاز است. لذا اولاً وجود این دانش در همه کشورها و حتی شهرها کاربرد دارد و نقش بسزایی در اقتصاد هر کشور، امنیت غذایی جامعه و خودکفایی اقتصادی و حتی سیاسی، به دنبال خواهد داشت. از طرفی، این حرفه با اشتغال‌زایی سالم و پایدار بطور مستقیم، و بطور غیرمستقیم در وسعت بیشتر (صنایع نساجی، چرم‌سازی، داروئی، غذائی و ...)، می‌تواند شبکه‌ای از حیات را در جوامع به جریان اندازد.

همچنین، چنانچه پیش از این اشاره شد، در کشاورزی برای تولید یک محصول، تخصّص‌های مختلفی کاربرد دارد؛ مانند نیاز به شناخت خاک، شناخت عناصر شیمیائی و زیستی برای تأمین کودهای موردنیاز جهت تقویت، خاک کاربرد ماشین‌آلات برای آماده‌سازی زمین، کاشت و داشت و برداشت محصول، تسلط بر اقتصاد بازار و نحوه نگهداری و فرآوری و فروش تولیدات، و همچنین برای تولید محصولات دامی، تولیدات بخش زراعی جهت تغذیه دام، اصول بهداشت و درمان، بکارگیری روش‌های تبدیل و نگهداری فرآورده‌های دامی ضروری است. از طرفی با توجه به تنوع محصولات گیاهی و دامی و تناسب آن با آب و هوا و شرایط مختلف زندگی در نقاط مختلف کشور، در کنار فوائد غیرتغذیه‌ای این دانش (در بهره‌وری‌های پوشاکی، ابزاری، زینتی، تفریحی، ...)، گستره این حوزه، از نیازهای فردی تا اجتماعی و از خانگی تا صنعتی قابل توسعه می‌باشد.

۶- معرفی کتب و منابع موجود پیرامون ساحت کشت ورزی و دامپروری

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر	سطح	موضوع
۱	اصول باغبانی	مرتضی خوشخوی	دانشگاه شیراز	حکمت جو/ مدیر ساحت	باغبانی
۲	اصول و مبانی زراعت	محمدرضا خواجه پور	جهاد دانشگاهی واحد صنعتی اصفهان	مدیر ساحت	زراعت
۳	پرورش زنبور عسل	رحیم عبادی	ارکان	مدیر ساحت	علوم دامی
۴	زراعت غلات	محمدرضا خواجه پور	دانشگاه صنعتی اصفهان	حکمت جو/مدیر ساحت	زراعت
۵	گلکاری نوین	سید اسماعیل هاشمی	دانشگاه صنعتی اصفهان	مدیر ساحت	باغبانی
۶	آفات گیاهان زارعی	محمد خانجانی	انتشارات دانشگاه بوعلی سینا	مدیر ساحت	زراعت
۷	صد گیاه زینتی	جمشید حکمتی	افرهنگ جامع	حکمت جو/مدیر ساحت	باغبانی
۸	کشت سلول و بافت گیاهی	علی اکبر احسان پور- فریبا امینی	جهاد دانشگاهی واحد اصفهان	حکمت جو/مدیر ساحت	باغبانی
۹	دامپروری عمومی	فرهاد فرودی	انتشارات تهران	حکمت جو	علوم دام
۱۰	مرتع و مرتع داری	محمدرضا مقدم	انتشارات تهران	مدیر ساحت	زراعت
۱۱	فیزیولوژی گیاهان زارعی	عوض کوچکی و غلامحسین سرمدنی	انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد	مدیر ساحت	زراعت
۱۲	مبانی خاکشناسی	شهلا محمودی	انتشارات دانشگاه تهران	مدیر ساحت/ حکمت جو	خاکشناسی
۱۳	اکولوژی عمومی	محمد رضا اردکانی	انتشارات دانشگاه تهران	مدیر ساحت/ حکمت جو	زراعت/ باغبانی

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر	سطح	موضوع
۱۴	تاریخ گیاه پزشکی ایران	عظیم زمردی	نشر آموزش کشت ورزی	حکمت جو/مدیر ساحت	گیاه پزشکی
۱۵	آشنایی با علوم دامی	فیروز صمدی	دانشگاه علوم کشت ورزی و منابع طبیعی گرگان	حکمت جو	علوم دام
۱۶	تضمین کیفیت وسلامت مواد غذایی	ویلیام هابرت و همکاران/ محمد محسن زاده وسعید خانزادی	انتشارات مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد	مدیر ساحت	علوم دام / صنایع غذایی
۱۷	دامپروری عمومی	فرهاد فرودی	انتشارات تهران	حکمت جو	علوم دام
۱۸	تاریخ گیاه پزشکی ایران	فرانکلین پی. گاردنر، آربرنت پی یرس، راجرال. میشل غلامحسین سرمدنیا	انتشارات تهران	مدیر ساحت	زراعت
۱۹	آشنایی با علوم دامی	محمد رضا اردکانی	انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد	مدیر ساحت	زراعت
۲۰	تاریخ گیاه پزشکی ایران	شهلا محمودی	انتشارات دانشگاه تهران	مدیر ساحت/ حکمتجو	خاکشناسی
۲۱	آشنایی با علوم دامی	عظیم زمردی	انتشارات دانشگاه تهران	مدیر ساحت/ حکمتجو	زراعت و باغبانی

۷- معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان پیرامون ساحت کشت ورزی و دامپروری

ردیف	نام و نام خانوادگی	اثر	پل ارتباطی
۱	دکتر مجنی		۰۳۱۳۳۹۱۳۴۶۳
۲	مهندس کیان		
۳	دکتر همت		ahemmat@cc.iut.ac.ir
۴	دکتر قربانی		ghorbani@cc.ac.ir
۵	مهندس لندی		

۸- ارائه‌ی تاریخچه ساحت کشت ورزی و دامپروری

بر اساس شواهد تاریخی، انسان بیش از ۹ هزار سال قبل در جلگه‌های دجله و فرات و نیل به کشت و زرع بعضی از محصولات مشغول بوده است. در مصر و بین‌النهرین قدیم، حدود ۳۵۰۰ سال قبل، آبیاری با روش‌های مختلف انجام می‌گرفته و استفاده از گیاهان دارویی و ادویه‌ای نیز معمول و متداول بوده است.

در همین دوران، مصریان قدیم تعدادی از گیاهان زراعی و باغی مثلاً غلات، حبوبات، خرما، انگور، زیتون، انار، موز، لیمو، انجیر، سبزی‌ها را می‌شناختند و آن‌ها را کشت می‌کردند. در حفاری‌های نقاط مختلف ایران معلوم شده است که در حدود ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد درخت کاری معمول بوده است. بابلی‌ها و آشوری‌ها در حدود ۷۰۰ سال قبل از میلاد به ۹۰۰ گیاه مختلف را با موفقیت کشت و کار می‌کردند.

رومیان قدیم که در حدود ۵۰۰ سال قبل از میلاد، بر قسمت مهمی از دنیای آن روزگار حکم فرمایی می‌کردند توجه زیادی به کشت ورزی داشتند و این فن سهم مهمی از اقتصاد آنان را به خود اختصاص داده بود و به طوری که خدمت مهم رومیان به زراعت به طور اعم و باغبانی به طور اخص، شایان توجه است. از شواهد چنین بر می‌آید که در آن سال‌ها از پیوند زدن، تناوب، مصرف کود دامی و گلخانه‌ای داشته‌اند. در قرون وسطی رشد و گسترش علوم

قهقرايي داشت، لذا فن كشت ورزي هم نيز زياد در اين دوران مورد توجه قرار نگرفت، ولي در دوره رنسانس تا اواخر قرن نوزدهم، اروپاييان با استفاده كشييات و اختراعات مختلف دانشمندان به تجديد حيات و گسترش علوم و فنون پرداختند، كه زراعت و باغباني نيز از اين جريان بي بهره نبود. پس از كشف آمريكا فن كشت ورزي، خصوصاً سبزي كاري، مورد توجه قرار گرفت و تحقيقات و كشت انواع سبزيها مانند گوجه فرنگي، سيب زميني، لوبيا و كدو رونق بسيار يافت. در قرن اخير پيشرفت و گسترش علوم و فنون كشت ورزي روند تصاعدي عجيبي به خود گرفت، به طوري كه پيشرفت آن معادل يكصد قرن پيش بود. كارهاي تحقيقاتي بي شماري در خصوص اصلاح گياهان، تغذيه گياهان، حفظ نباتات و روشهاي جديد كشت انجام گرفته است.

۹- تعیین حداقل‌های ساحت کشت ورزی و دام پروری

حداقل‌های ساحت کشت ورزی شامل کمترین اطلاعاتی است که هر حکمتجو باید درباره کشت ورزی بداند. این اطلاعات شامل هر سه حوزه کلی بیان شده در ساحت می‌باشد. به عبارت دیگر حوزه‌های بیان شده به همراه عناوین اصلی مطرح شده حداقل مطالبی است که هر حکمتجو نیازمند دانستن آنها است.

۱۰- تعیین حداقل پیشنیازها برای ساحت کشت ورزی و دام پروری

این ساحت دانستنی‌های اولیه درباره این علم و حوزه‌های مختلف آن را توضیح می‌دهد. به

همین دلیل نیاز به پیشنیاز اولیه‌ای ندارد.

۱۱- انطباق محتوای ساحت کشت ورزی و دام پروری با کتب نظام فعلی

این ساحت دقیقاً منطبق با کتاب‌های رشته کشت ورزی شاخه فنی و حرفه‌ای و کتاب‌های

حرفه و فن در دوره راهنمایی می‌باشد.

۱۲- آسیب شناسی ساحت کشت ورزی و دام پروری

یکی از آسیب‌های این ساحت این است که شخص را درگیر مسائل اقتصادی کند و شخص به جای در نظر گرفتن نیازهای خود به منافعش توجه کند. با توجه به آنچه در قسمت بیان هدف و ضرورت گفته شد زارع حقیقی خداست و انسان تنها واسطه برای کاشت گیاه است. یکی دیگر از آسیب‌ها این است که شخص به جای در نظر گرفتن این نکته، خودش را عامل رشد و پرورش گیاه بداند و یا در صورت ضایع شدن محصول در اثر خشکسالی، سیل و ... به جای راضی بودن به رضای خدا ناشکری کند و یا ممکن است پرداخت ذکات را الزامی نداند و این تصور غلط پیش آید که چرا باید محصولی را که برای آن زحمت کشیده رایگان در اختیار افراد دیگر قرار دهد.

۱۳- شیوه های اختصاصی ارائه ی محتوای ساحت کشت ورزی و دامپروری

- حکمت جو با فردی که در زمینه کشاورزی (مدیر ساحت یا بازو گیر و...) اطلاعات دارد همراه می شود. اطلاعات اولیه را در مورد کشاورزی کسب می کند. اگر حکمت جو به صورت تئوری مطلب را دریافت نکرد، باید با کمک ابتدایی ترین کارهای کشاورزی به صورت عملی درگیر موضوع شود که این مسیر را برای او جذاب خواهد کرد.
- در این مرحله مشخص شده که حکمت جو ساحت را دنبال می کند یا نه؟ اینجا باید توانایی همراه را هم در دادن اطلاعات در نظر گرفت.
- از این جا به بعد حکمت جو سوالات خود را می پرسد مثلا در حوزه ی دامپروری وارد شده و فرد همراه می تواند موضوعی را برای او مطرح کند تا از طریق آن ساحت را دنبال کند. مثلا) ابتدا شرایط دام در کشور را بررسی کند). بعد از بررسی موضوع و فهمیدن آن باید ارتباط بین حوزه ها را مشخص کند اینجا حتی ممکن است موضع حکمت جو عوض شود. البته برای این ساحت اگر شرایط کار عملی فراهم باشد بسیار مفید تر خواهد بود.
- حکمت جو به دنبال سوالاتی که برایش پیش می آید موضوعات مختلفی را دنبال می کند تا به پایان کار ساحت برسد و در نهایت گزارش کاری را تحویل می دهد.

۱۴- معرفی ارزیابان و تصدیقگران ساحت کشت ورزی و دامپروری

ردیف	نام و نام خانوادگی	حوزه تخصص
۱	دکتر مرتضی زاهدی	فیزیولوژی گیاهان زراعی
۲	دکتر علیرضا سلطانی	آبیاری و زهکشی
۳	مهندس اسماعیل لندی	آبیاری و زهکشی

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ
خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنَ النَّخْلِهَا قِنَوانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ
أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونِ وَالرُّمَّانِ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَيْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

و اوست کسی که از آسمان، آبی فرود آورد پس به وسیله آن از هر گونه گیاه
برآوردیم، و از آن [گیاه] جوانه سبزی خارج ساختیم که از آن، دانه‌های متراکمی
برمی‌آوریم. و از شکوفه درخت خرما خوشه‌هایی است نزدیک به هم. و [نیز] باغهایی از
انگور و زیتون و انار - همانند و غیر همانند - خارج نمودیم. به میوه آن چون ثمر دهد و
به [طرز] رسیدنش بنگرید. قطعاً در اینها برای مردمی که ایمان می‌آورند نشانه‌هاست

<سوره ی انعام آیه ۹۹>